

Toogdag Wadden

Toespraak van minister Cramer op de jaarlijks terugkerende Waddentoogdag in Delfzijl op 30 mei 2009 in Delfzijl. Tijdens deze dag maakte de minister bekend welke projecten dit jaar een bijdrage krijgen uit het Waddenfonds. In totaal gaat er 23 miljoen euro naar het vergroten en versterken van natuur- en landschap, en naar duurzame economische en energie-projecten. Ook is er 5 miljoen voor de Waddenacademie voor duurzame kennisontwikkeling.

Beste Waddenliefhebbers,

Ik heb nog geen woord gesproken en ik heb al drie cadeautjes binnen: een agenda en twee adviezen. Ik ga vandaag in ieder geval niet met lege handen terug naar Den Haag. Gelukkig heb ik ook wat cadeautjes uit te delen aan het eind van mijn speech, welgeteld 16, maar daar straks meer over.

Vorig jaar tijdens de Toogdag heb ik hier mijn blijdschap uitgesproken over het grote aantal mensen dat zich hard maakt voor het Waddengebied. En dat is heel terecht want met de Waddenzee heeft Nederland een deel van een uniek natuurgebied binnen haar grenzen.

Niet voor niets krijgt de Waddenzee de status van Werelderfgoed. Niet voor niets hebben de Wadden hun eigen Academie, die zo snel al na haar start een uitgebreide kennisagenda voor het gebied heeft vastgesteld.

Deze agenda zal een belangrijke rol spelen als het gaat om een sluitende onderzoeksaanpak voor het Waddengebied.

Ik dank Pavel Kabat voor dit belangwekkende document.

Zo'n uniek gebied schept ook verplichtingen. We weten allemaal dat het behoud van de Waddenzee niet vanzelf gaat. Om die reden heb ik vorig jaar enige zorg uitgesproken over het gebrek aan focus bij de uitvoering van het Waddenfonds. Natuurlijk zijn er vele goede plannen te bedenken die hun meerwaarde hebben voor dit gebied. Maar we moeten uitkijken dat dat niet leidt tot versnippering van onze kracht. Ik ben dan ook heel blij dat het Regionaal College Wadden met enthousiasme de handschoen heeft opgenomen die ik vorig jaar heb geworpen. Zij zijn nu druk bezig met het vaststellen van een nieuw uitvoeringsplan.

Ik ben ook zeer blij met het advies dat ik net van Margreeth de Boer - voorzitter van de Raad voor de Wadden - over het Waddenfonds in ontvangst heb mogen nemen. Zoals gezegd deel ik de zorg van de Raad voor versnippering van onze middelen. Het is ook goed dat de Raad nog weer eens is teruggegaan naar de basisvraag: waar was dat Waddenfonds ook al weer voor bedoeld? Ik verzeker u dat we dit advies zorgvuldig zullen bestuderen. Kortom, u hoort snel van mij!

Voor het nieuwe uitvoeringsplan is het niet alleen van belang om meer focus aan te brengen, maar ook om meer programmatisch te werk te gaan.

Zo kunnen we ervoor zorgen dat er over 20 jaar, na de looptijd van het Waddenfonds ook écht iets zichtbaar is veranderd in het Waddengebied.

Ik vind dat ook om politieke redenen van groot belang. In deze financieel moeilijke tijden wordt er extra gekeken naar het effect van maatregelen. En het Waddenfonds moet dus een zichtbaar effect hebben op het Waddengebied, en vanzelfsprekend niet pas over 20 jaar. Hiermee wil ik absoluut niet suggereren dat het Waddenfonds straks kind van de rekening is.

Het is mijn verwachting en mijn volledige inzet dat we volop kunnen doorgaan met het benutten van het Waddenfonds voor allerlei goede duurzame projecten voor dit unieke gebied. Dat zijn wij verplicht aan onszelf en onze kinderen en kleinkinderen!

Ik ga hier vanzelfsprekend niet aangeven in welke programma's het Waddenfonds zijn geld moet steken. Daarover moet eerst de discussie in het Regionaal College Waddengebied worden gevoerd. Maar als minister van milieu wil ik wel al kwijt dat ik erg enthousiast ben voor de plannen van de Waddeneilanden om zelfvoorzienend te worden ten aanzien van energie en milieu, oftewel energieneutraal.

Ik roep u op alle goede initiatieven te verbinden in één strategie. Ik wil u daarbij graag van dienst zijn. En niet morgen, maar liever al vandaag! Indien de eilanden te weinig mankracht hebben om dit energie- en klimaatprogramma snel vorm te geven, ben ik graag bereid om extra kennis en menskracht vanuit het departement toe te zeggen. Daarbij is het van belang om niet voor elk eiland identieke oplossingen te zoeken.

We weten bijvoorbeeld allemaal dat het toeval wil dat de geowarmte onder Terschelling dichter onder de oppervlakte ligt. Ik ben erg enthousiast over het geothermie project op Terschelling. Via het zogenoemde Kalina-proces willen ze daar onderzoeken of het leveren van warm water en het opwekken van elektriciteit economisch en ecologisch verantwoord is. Ik zou zeggen: begin meteen met een proef. Ik ben dan ook heel blij dat daarvoor een voorstel is ingediend bij de tweede tender voor het Waddenfonds. Aan het eind van mijn speech zal ik verklappen of dit voorstel is gehonoreerd door de adviescommissie. Maar ik vrees dat ik door mijn enthousiasme over dit project misschien al te veel heb weggegeven...

Dames en heren,

De programmatische aanpak van het nieuwe uitvoeringsplan zal - behalve ruimte aan de energieneutrale plannen van de waddeneilanden - ook ruimte bieden om aan te sluiten bij het Natuurherstelprogramma. In het eerste deel van het Beheer en Ontwikkelingsplan is daar al nadrukkelijk voor gekozen. Het is ook een bijzondere vorm van samenwerking tussen de overheid, in dit geval het ministerie van LNV, en de natuurbeweging. Zo moeten we het vaker zien! Bovendien maakt het onderdeel uit van een belangrijk convenant met de mosselvisserij. Ook dit convenant is niet van vandaag op morgen uitgevoerd. Maar het is een geweldige afspraak om voor 2020 te stoppen met de zogeheten 'bodemberoerende' mosselvisserij. En natuurlijk moet er aanspraak kunnen worden gedaan op het Waddenfonds om dit Natuurherstelprogramma mede te financieren. Het nieuwe uitvoeringsplan moet gereed zijn voordat projecten voor de derde tender kunnen worden ingediend.

In dit verband is het goed nog even terug te komen op de vermelding van het Waddenfonds in een bijlage van het Aanvullend beleidsakkoord.

Die vermelding leidde in de pers tot enige schrik. Gelukkig bleek dat een misverstand. Het ging louter om een technische kwestie. De derde tender wordt niet afgeblazen, de derde tender hoeft ook om financiële redenen niet te worden uitgesteld. Ik kan u zelfs melden dat de derde tender volledig zal zijn opengesteld voor alle sectoren. Daarop heeft de regio lang gewacht. De nieuwe regeling zal naar verwachting binnenkort in het Staatsblad worden gepubliceerd.

Voordat ik tot slot overga tot de bekendmaking van de gehonoreerde projectvoorstellen uit de tweede tender, moet me nog iets van het hart. Ik sprak aan het begin van mijn speech over het grote aantal mensen dat enthousiast werkt aan behoud en ontwikkeling van het Waddengebied. Ik ben al die mensen erg dankbaar, want het gebied is het meer dan waard. Maar vergeef me één kanttekening.

Het is in dit gebied niet eenvoudig om zicht te hebben op wie wat doet. Er zijn misschien ook wel erg veel organen en commissies. Ik hoop voor u, die allemaal een veel beter overzicht heeft dan ik, geen voorbeelden te noemen. Maar we weten allemaal waar we het over hebben. Het is goed om bij de komende bestuurlijke evaluatie nog eens goed al die organen tegen het licht te houden. Te veel versnippering van kennis en belangen verzwakt het krachtige geluid dat nodig is om onze Waddenzee te behouden, zowel nationaal als internationaal!

Beste Waddenliefhebbers,

Loek Hermans heeft mij zo net namens zijn commissie een advies aangeboden - het derde cadeautje - over de te honoreren projecten uit de tweede tender van het Waddenfonds. Ik ben zijn commissie weer zeer erkentelijk voor het vele werk dat weer is verricht. Ik ben ook de Regiocommissie onder leiding van Tineke Schokker dankbaar voor haar advies. Zoals bekend adviseert de eerste commissie over de kwaliteit van de voorstellen. De Regiocommissie beziet de voorstellen in het licht van het draagvlak. Gelukkig waren de beide commissies het nagenoeg met elkaar eens.

Ik ga afronden en u niet langer in spanning laten. De gehonoreerde projecten - mijn 16 cadeautjes - worden ook beschreven in het Waddenmagazine dat na afloop van de dag bij de uitgang wordt uitgereikt. Het gaat om de volgende gelukkigen:

1. Kwelderherstel Balgzand
2. Nollenlandschap Den Helder;
3. Herbouw historisch Zoutkamp;
4. Versterking Texels Landschap;
5. Tussen Wad en Westerwoldse Aa;
6. Natuurontwikkeling Utopia;
7. Mosselwad;
8. Waddensleutels;
9. Duurzaam Zorgcentrum De Stillen Terschelling;
10. Groen gas op Schiermonnikoog; 11. Duurzaam Terschelling; 12. Energieneutraal wonen op Texel; 13. Demoproject Hre-ketel Ameland; 14. Verduurzaming garnalenvisserij; 15. Don Quijote Urban Windmills; 16. Waddenacademie.

Ik feliciteer alle vertegenwoordigers met hun gehonoreerde projecten. De beschikking wordt u binnenkort toegezonden. Ik vertrouw erop dat uw mooie projecten tot prachtresultaten leiden. Resultaten die ons unieke Waddengebied verder behoudt en versterkt!

Ik dank u wel.